

EXPO: CUBA. LA LUCHA

Carl De Keyzer

Kolonialisme, communisme, het geloof: Magnum-fotograaf **Carl De Keyzer** is al heel zijn leven gefascineerd door machtsstructuren, die hij genadeloos blootlegt in zijn beelden. Voor zijn nieuwe boek en tentoonstelling 'Cuba. La Lucha' reisde hij door een land in volle transitie. 'Mijn timing kon niet beter: **Obama** gaat volgende week in Cuba op staatsbezoek en **The Rolling Stones** treden er voor het eerst op.'

HUMO Het boek opent met een opmerkelijke foto: vanuit een appartement is de koepel van El Capitolio te zien, tot aan de revolutie in 1959 de zetel van de Cubaanse regering.

Carl De Keyzer «Dat is inderdaad

'El Capitolio – eind jaren zo van de vorige eeuw gebouwd naar Amerikaans model, maar twee meter hoger dan het Capitool in Washington – was tot aan de Cubaanse revolutie in 1959 de zetel van de Cubaanse regering.'

een symbolisch beeld. El Capitolio – eind jaren 20 van de vorige eeuw gebouwd naar Amerikaans model, maar twee meter hoger dan het Capitool in Washington – staat volledig in de stellingen. Het is het één van de enige gebouwen in de stad die deftig gerestaureerd worden. Alle huizen eromheen zijn in zeer triestige staat, want door het embargo is er een groot gebrek aan middelen.»

HUMO Ook opvallend: de beeltenis van Che Guevara is nog overal aanwezig.

De Keyzer «Voor veel Cubanen is hij nog altijd de messias. Ze weten niet dat hij hun land meer kwaad dan goed heeft gedaan, want zoals in veel totalitaire landen is informatie in Cuba zeer schaars. Dat **Che Guevara** zijn hand-

tekening heeft gezet onder honderden executies en de economie kapot heeft gemaakt, wordt doodgezwegen. Dat zie je onder andere aan de schoolboeken, die uit pure propaganda bestaan. Bij ons was dat vroeger ook zo, hoor. Je zou mijn oude schoolboeken eens moeten zien: louter katholiek en kolonialistisch. Eigenlijk is heel mijn oeuvre een weerwoord op die schoolboeken uit de jaren 60 (*lacht*).

»Jaarlijks wordt er in Havana een populair boekenfestival georganiseerd. Mensen staan staan er uren aan een stuk aan te schuiven om goedkope, door de staat uitgegeven en gecensureerde boeken te kunnen kopen. Daar heb ik een foto van gemaakt, het is voor mij een belangrijk beeld, want – oh ironie – dat festival wordt geor-

ganiseerd in het fort van Havana, de plek waar honderden intellectuelen, dissidenten en kunstenaars gefusilleerd zijn.»

HUMO Waar komt de titel 'Cuba. La Lucha' vandaan?

De Keyzer «'La lucha' is in het Nederlands 'de strijd'. Het was de leuze tijdens de Speciale Periode in Cuba, een tijd van hongersnood en armoede na het ineenstorten van de Sovjet-Unie. Net als in alle communistische satellietstaten werd toen in Cuba de geldkraan dichtgedraaid. De Cubanen moesten en zouden overleven, zonder te zwichten voor de druk van de Amerikanen. Dat is hen gelukt, maar eigenlijk is de strijd vandaag nog steeds bezig: de meeste mensen zijn er heel arm, want de lokale economie – suikerriet en sigaren – is volledig in elkaar gestort.

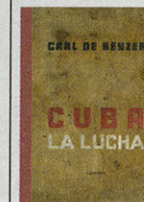
»Er is nog een betekenis, enigszins ironisch: in Cuba is 'La lucha' ook de naam van een winkelketen à la Brico en Gamma, een doe-het-zelfzaak waar je alles kan kopen om je huis op te knappen. Nu moet je weten dat Cuba één grote werf is: de meeste huizen zijn er in zeer slechte staat, dat zie je ook op mijn foto's. Elke dag stort er in Havana wel een huis in. Heel gevaarlijk.»

HUMO Nochtans zien we op de laatste foto in het boek een foto van kraaknetten, pastelkleurige huizen.

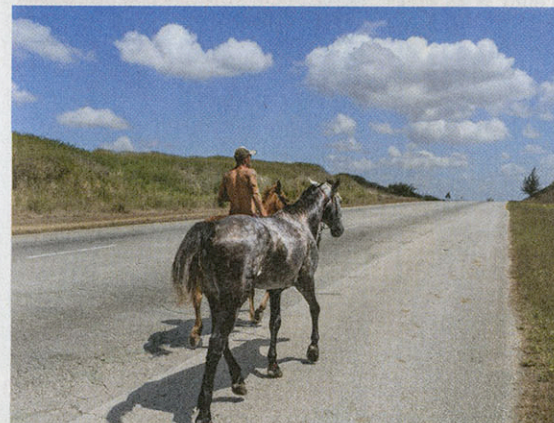
De Keyzer «Ook dat is een symbolisch beeld, een soort blik op de toekomst. Je ziet een stadje, bijna een Disneyland-achtig pretpark, het Benidorm van Cuba. Er is net een nieuwe haven gebouwd met plaats voor 1.200 jachten, maar die is volledig leeg, want

OHMIJN GOD

'Cuba. La Lucha', 18 maart-15 mei, Roberto Polo Gallery, Brussel, robertopologallery.com

Carl De Keyzer, 'Cuba. La Lucha', Lannoo

Cubanen hebben geen jacht. Ze kunnen zich niet eens een eigen auto permitteren. Rond die haven is een heel dorp gebouwd, met een typisch Amerikaans winkelcentrum waar Swarovski en Dior te koop is. Alles picobello in orde, mooie meisjes achter de toonbank, airconditioning, maar er is geen kat te zien. Alles is daar helemaal klaar, alsof ze zitten te wachten op iets of iemand.

»Voor mij bewijst dit dat Obama's speech van eind 2014, waarin hij het herstel van de Cubaans-Amerikaanse betrekkingen aankondigde, niet toevallig was. Het duurt vijf jaar om zo'n haven te bouwen, dus het kan niet anders dan dat er al veel langer afspraken waren gemaakt tussen Amerika en Cuba.

»Dat er verandering zit aan te komen, staat vast. Ik hoop van ganser harte dat die geleidelijk zal verlopen, maar ik vrees ervoor. Cuba is een prachtig exotisch eiland, dus als je de sluizen van het kapitalisme open zet, wordt het binnen de kortste keren een soort Hawaï. Vermoedelijk krijg je dan zoiets als in Rusland: 5 procent van de bevolking wordt superrijk, en de rest nog armer dan voordien.»

HUMO Klopt het dat je tentoonstelling 'Homo Sovieticus', over de teloorgang van de Sovjet-Unie, opende op de dag waarop de muur viel?

De Keyzer «Ja, de opening van mijn expo in Amsterdam was op 9 november 1989, van een goeie timing gesproken. Ik weet het nog heel goed: iemand was aan het spreken, en plots wormde een man zich vanuit het publiek naar voren met een radiootje in de hand, heel luid. Iedereen wierp hem boze blikken toe, maar hij ging vooraan staan, zei dat ze de muur aan het afbreken waren en hield dat radiootje voor de microfoon. Totale consternatie. Niemand wilde nog mijn foto's zien, mensen waren alleen nog geïnteresseerd in de muur (*lacht*).

»Net als iedereen was ik erg geschrokken, maar ergens had ik het ook wel zien aankomen. Dertien keer was ik naar de Sovjet-Unie gereisd – trips die georganiseerd werden door de communistische partij – en elke keer voelde ik dat de greep van het communisme slapper werd. Op die eerste reizen werd ie-

dereen in een bus gepropt als konijnen, soldaten vooraan en achteraan in de bus, en de gids was altijd iemand van de KGB. Maar op den duur verdwenen die soldaten, en werd de gids steeds vriendelijker en toegankelijker. Op het einde kon ik zelfs alleen de trein nemen, wat in het begin totaal verboden was.»

HUMO Tot slot: voordat je fotograaf werd, ambiëerde je een carrière als muzikant. Je nam zelfs deel aan Humo's Rock Rally.

Keyzer «Klopt, maar verder dan de preselekties zijn we niet geraakt. Dat ging zo: toen ik 14 was, kocht ik een synthesizerbouwpakket. Gigantisch duur was dat, ik heb er twee maanden voor in een fabriek gewerkt. Ik kreeg een doos met allemaal transistors en onderdelen, maar gelukkig had ik een vriend die in zijn eerste jaar burgerlijk ingenieur zat. Bijna twee jaar heeft het geduurd voordat hij dat ding in elkaar had gekregen, dus op mijn 16de had ik eindelijk mijn eerste synthesizer. Meteen werd ik door de lokale rockgroep van ons dorp geïnviteerd. Ik herinner me onze eerste repetitie: die synthesizer stond daar – een indrukwekkend ding met honderd knoppen – maar ik kon er geen noot op spelen. Mijn vriendin had pianolessen gevolgd, en hoewel zij totaal geen zin had om in een groepje te spelen, heb ik haar gedwongen – om mijn gezicht te redden (*lacht*). Zij werd toetsenist, ik technicus en tekstschrijver, maar echt goed zijn we nooit geworden. Mijn fascinatie is wel gebleven. Intussen heb ik een waanzinnige collectie synthesizers, ik heb zelfs één exemplaar van **Fleetwood Mac**.»

HUMO Indrukwekkend, jij hebt een synthesizer zoals die van Fleetwood Mac?

De Keyzer «Niet het type, hé, ik heb dé synthesizer waarop gespeeld werd tijdens de 'Rumours'-tournee. Ik heb er ook één waarop **Paul McCartney** nog heeft gespeeld. Bij deze wil ik een oproep lanceren in Humo: ik heb een gigantische collectie – bijna alles wat er bestaat, is hier – en een studio. Ik wil graag een mecenas zijn voor jonge muzikanten: zij mogen hier komen opnemen als ze mij in ruil wat bijleren over die ingewikkelde toestellen. Een win-winsituatie.»

Jozefien Van Beek